

Standpuntennota van Ouders voor Inclusie

SCHOLEN VOOR IEDEREEN

=

**GEEN ENKEL KIND OF OUDER
AAN DE ZIJLIJN**

De Vlaamse regering wil evolueren naar **Scholen voor Iedereen**.

Dat klinkt hoopgevend.

Maar...

Voor ouders is dit echter geen vrijblijvende beleidskeuze, maar een **mensenrechtenkwestie**. Met de ratificatie van het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap in 2009 engageerde België zich om het onderwijs stapsgewijs inclusief te maken. Inclusie werd bovendien in 2021 verankerd in de Grondwet. Die engagementen vragen een consequente en ondubbelzinnige uitvoering.

Voor ouders is één zaak belangrijk: **Scholen voor Iedereen mag geen slogan blijven**. Ze moeten in de praktijk scholen worden waar elke leerling zich maximaal kan ontplooiën en waar geen enkel kind aan de zijlijn staat. Dat vereist een duidelijke, systematische en transparante monitoring, met het VN-Verdrag en de grondwettelijke principes als toetssteen.

Wij benadrukken het belang van die monitoring expliciet, omdat de realiteit vandaag aantoont dat engagementen alleen niet volstaan. Ondanks de ratificatie van het VN-Verdrag in 2009 zien we dat het resultaat uitblijft. Integendeel: nog nooit volgden zoveel kinderen onderwijs in het buitengewoon onderwijs, nog nooit kregen zoveel leerlingen leersteun en nog steeds zijn er kinderen die geen school vinden of vroegtijdig het onderwijs verlaten. Dat wijst op structurele knelpunten die niet genegeerd mogen worden.

Inclusie mag geen uitzondering zijn, inclusie is een recht.

Onderzoek (Vantieghem & Van de Putte, 2019) bevestigt bovendien wat ouders dagelijks ervaren: inclusieve leeromgevingen versterken niet alleen de leerwinst, maar ook de sociale ontwikkeling, het welzijn en de leefwinst van alle leerlingen. De veronderstelling dat inclusie ten koste zou gaan van onderwijskwaliteit is een misvatting die expliciet moet worden weerlegd. Inclusie en kwaliteit staan niet tegenover elkaar — ze versterken elkaar.

Als we kwalitatieve inclusie willen bekomen dan moeten volgende zaken concreter vormgegeven worden naar scholen voor iedereen:

- A. Aandacht voor de architectuur van scholen voor iedereen
- B. Concrete invulling van partnerschap met ouders
- C. Mee vormgeven door ouders aan het team van hun kind
- D. Recht op ondersteuning op maat en redelijke aanpassingen zonder wachttijd of labelafhankelijkheid
- E. Versterking van de (samenwerkings)skills van professionals
- F. Sluiting van de achterdeur naar exclusie

A. De architectuur van 'Scholen voor iedereen'.

Scholen voor iedereen kan enkel slagen wanneer het vertrekt vanuit **één inclusief onderwijssysteem**. Dat betekent: geen parallelle systemen en geen verborgen tweedelingen. Niet in de vorm van aparte trajecten, afzonderlijke klasgroepen of campusmodellen die in de praktijk segregatie bestendigen.

Wij vragen expliciet dat de **formulering 'Gewoon onderwijs waar mogelijk, buitengewoon waar nodig' niet overeind blijft als richtinggevend principe**. Deze benadering bevestigt een tweedeling en vertrekt vanuit de selectie: een kind mag blijven zolang het 'voldoende past' binnen het bestaande systeem.

De architectuur van Scholen voor iedereen moet gebaseerd zijn op **volgende fundamenten**:

- **Onvoorwaardelijk inschrijvingsrecht**

Voor elk kind geldt het recht om zich in te schrijven in de school van keuze, zonder uitzonderingen en ongeacht ondersteuningsnoden of labels. Enkel wanneer elk kind welkom is in elke school, ontstaat er rechtszekerheid en gemoedsrust voor gezinnen.

- **Onderwijs in de eigen buurt**

Elk kind moet terechtkunnen in een school in de eigen omgeving. De leerlingenpopulatie weerspiegelt de buurt, zonder concentratie van bepaalde ondersteuningsnoden.

- **Automatische en structurele ondersteuning**

Alle leerlingen krijgen tijdige en gepaste ondersteuning, onafhankelijk van labels en zonder wachttijd.

- **Volwaardige deelname aan de klasgroep**

Elk kind maakt volwaardig en blijvend deel uit van een inclusieve klasgroep. Aparte afdelingen of campusklassen zonder structurele integratie in de reguliere klaspraktijk zijn geen optie.

Wij hanteren daarbij de 80%-benchmark van het European Agency for Special Needs and Inclusive Education: een leerling is inclusief wanneer hij of zij minstens 80% van de schoolweek samen met leeftijdsgenoten in de reguliere klas doorbrengt. Deze norm bewaakt een zuiver begrip van inclusie en voorkomt dat segregatie als inclusie wordt voorgesteld.

- **Hoge verwachtingen op maat**

Ieder kind wordt doelgericht begeleid in zijn ontwikkeling, met hoge verwachtingen en aangepaste ondersteuning. Een leerling blijft deel uitmaken van zijn klasgroep, ook wanneer leerdoelen of werkvormen verschillen. Deel uitmaken van eenzelfde klasgroep is essentieel voor het welzijn, de sociale ontwikkeling en het gevoel erbij te horen.

Het **opzetten van pioniersscholen** kan waardevol zijn om te onderzoeken wat werkt en hoe structurele verankering mogelijk is. Tegelijk mag dit niet de indruk wekken dat inclusie nog moet worden uitgevonden. Vandaag zijn er al scholen die inclusie kwaliteitsvol realiseren. Hun expertise moet worden erkend, versterkt en systematisch gedeeld. Scholen met minder ervaring moeten kunnen leren in de praktijk, ondersteund door bestaande goede voorbeelden.

Scholen mogen niet wachten tot 2040 om te evolueren naar inclusie. Het gaat niet over een verre toekomst, maar over kinderen die vandaag onderwijs volgen. Inclusie moet nu worden gerealiseerd, in de dagelijkse praktijk van elke school. Daarom vragen wij een sterke en systematische monitoring, met het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap als duidelijke toetssteen en leidraad. Dit kan concreet via een **inclusie-audit per school**, zodat de voortgang meetbaar, transparant en afdwingbaar wordt.

“

“Het mag niet voelen als een flauwe omschakeling waarbij poortjes open gehouden worden om ‘business as usual’ verder te zetten”

”

B. Concrete invulling van partnerschap met ouders

Inclusie kan alleen worden waargemaakt als ouders **volwaardige partners** zijn én **daadwerkelijk regie** houden over het schooltraject van hun kind.

Gelijkwaardigheid ontstaat niet vanzelf. Vandaag ervaren ouders nog te vaak machtsonevenwicht, waarbij het argument van ‘draagkracht’ doorslaggevend wordt en zij hun keuze voor inclusief onderwijs moeten verdedigen. Dat is onaanvaardbaar. Overleg moet vertrekken vanuit één helder uitgangspunt: het kind blijft in zijn klas en school, en samen wordt gezocht naar oplossingen. Een gelijkwaardige positie innemen vraagt om het **expliciet organiseren van horizontale samenwerking**, waarbij geen enkele stem zwaarder doorweegt dan een andere.

Ouders beschikken over **unieke ervaringskennis**. Zij weten wat werkt, wat niet werkt en onder welke voorwaarden hun kind kan groeien. Die kennis moet expliciet erkend worden als volwaardige expertise. Beslissingen mogen niet eenzijdig genomen worden en informatie moet volledig en transparant gedeeld worden. Evenwaardig partnerschap impliceert **gedeeld beslissingsrecht**. Niet als formaliteit, maar als reële invloed op ondersteuning, evaluatie, doorstroom en redelijke aanpassingen.

Er is nood aan een **onafhankelijke instantie** die ouders actief beluistert en mee waakt over het schooltraject van hun kind, in lijn met de richting die zij voor ogen hebben. Klachten van ouders moeten ernstig en structureel worden behandeld, met duidelijke opvolging en concrete verbeteracties. Vandaag ontbreekt die garantie nog te vaak, waardoor ouders zich onvoldoende beschermd en gehoord voelen.

Tot slot vraagt dit **structurele tijd en ruimte voor overleg**. Inclusie kan niet gedragen worden via informele of ad hoc-contacten. Er is nood aan een georganiseerde, probleemoplossende dialoog met gedeelde verantwoordelijkheid.

“

“Ik wil als ouder betrokken zijn vanaf het begin: samen kijken naar wat haalbaar is, wat kan groeien en wat aangepast moet worden – niet alleen op papier, maar in echte dialoog, en met respect voor mijn kennis van mijn kind.”

”

C. Ouders geven mee vorm aan het team van hun kind

Ouders zitten mee aan het **stuur bij de samenstelling van het multidisciplinair team** rond hun kind. Zij bepalen mee welke expertise wordt betrokken, inclusief privétherapeuten die ook binnen de schoolcontext kunnen ondersteunen. Afstemming tussen thuis en school is essentieel voor één coherent traject, met duidelijke doelen en gedeelde verantwoordelijkheid.

Samenwerking met welzijn en zorg - bijvoorbeeld via PAB-assistentie of thuisverpleging - moet mogelijk en flexibel inzetbaar zijn. Ouders behouden de regie hoe deze ondersteuning wordt ingezet.

Multidisciplinaire teams hebben als opdracht het kind te versterken binnen zijn of haar schoolloopbaan. Zij mogen **niet evolueren tot een extra selectieorgaan** dat beslist over studierichting, aparte groepen of doorverwijzing naar een andere school. Het uitgangspunt van elk overleg moet zijn dat het kind deel blijft uitmaken van zijn klas en school, en dat ondersteuning wordt georganiseerd binnen die context, niet erbuiten.

“

“Inclusie werkt. Rune (10) heeft complexe ondersteuningsnoden, communiceert via gebaren en technologie en heeft vaak motorische ondersteuning nodig. Dankzij de samenwerking tussen ons als ouders en de school, en door samen doelgericht expertise te zoeken en oplossingen op maat uit te werken, volgt hij vandaag een gemeenschappelijk curriculum. Hij leert van zijn klasgenoten, voelt zich gedragen en is gewoon ‘one of the guys’. Niet omdat het vanzelf gaat, maar omdat we er samen voor kiezen hem een plaats te geven in de gewone school. Laat inclusie de norm zijn, niet de uitzondering.”

D. Recht op ondersteuning op maat en redelijke aanpassingen zonder wachttijd of labelafhankelijkheid

Ouders worden erkend als volwaardige **experten** in het in kaart brengen van de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van hun kind. Vanuit deze gedeelde expertise wordt een samenhangend en doelgericht ondersteuningsplan uitgewerkt.

Ouders bepalen mee hoe ondersteuning concreet wordt vormgegeven en welke redelijke aanpassingen en hulpmiddelen worden ingezet. Die moeten effectief zichtbaar en werkzaam zijn op de klasvloer en het dagelijks leren en functioneren van het kind versterken. Ondersteuning en aanpassingen worden niet uitsluitend beoordeeld op basis van leerresultaten, maar ook op hun **impact op welzijn, participatie en levenskwaliteit**.

Hulpmiddelen moeten beschikbaar zijn wanneer ze nodig zijn, niet wanneer budgetten het toelaten. Dubbele aankoop moet mogelijk zijn, zodat continuïteit tussen thuis en school gegarandeerd is. Redelijke aanpassingen en hulpmiddelen moeten bovendien zonder belemmeringen kunnen worden ingezet tijdens stages en in werkcontexten, zodat het gebruik ervan niet wordt onderbroken.

“

“Voor mij maakte het een wereld van verschil dat de specifieke onderwijsbehoeften van mijn zoon expliciet in kaart werden gebracht. Niet het label op zich, maar de erkenning van zijn noden: wat hij nodig heeft om te leren, om zich veilig te voelen, om deel te kunnen nemen aan het klasgebeuren.”

”

E. Versterk de (samenwerkings)skills van professionals

Gerichte professionalisering is essentieel. Zowel in de lerarenopleiding als op de werkvloer moet structureel worden ingezet op vorming, tijd en begeleiding rond inclusief onderwijs. Leerkrachten moeten de ruimte krijgen om te groeien in inclusieve didactiek, klasorganisatie en het repertoire vergroten rond redelijke aanpassingen. Zij moeten zich gesteund voelen door de schoolleiding, de onderwijскоepel en het multidisciplinair team binnen de school. Kennis over hulpmiddelen en redelijke aanpassingen moet in het hele onderwijsveld worden versterkt, zodat scholen weten wat mogelijk is en hoe dit doordacht kan worden ingezet.

De grootste professionaliseringsopdracht ligt in het **uitbouwen van volwaardig partnerschap met ouders**. We merken nu op dat het perspectief van ouders te weinig wordt meegenomen. Ouders brengen een integraal perspectief binnen dat het kind niet herleidt tot een diagnose, maar vertrekt vanuit sterktes, interesses en ontwikkelingsmogelijkheden. Dat perspectief corrigeert deficitbenaderingen en doorbreekt lage verwachtingen.

Partnerschap is geen vrijblijvende houding, maar een professionele opdracht.

Dat betekent: actief luisteren, het medebeslissingsrecht van ouders respecteren en mee bewaken dat het traject van het kind de richting uitgaat die ouders voor ogen hebben. Ouders moeten zich gehoord, erkend en ondersteund voelen — niet alleen door één contactpersoon, maar door verschillende bondgenoten binnen en rond de school (leerkracht, zorgcoördinator, leerlingenbegeleiding, directie, externen).

Daarom moeten onderwijsprofessionals expliciet worden geschoold in samenwerkingsvaardigheden en in het opzetten van duurzaam partnerschap met ouders. Zonder deze investering blijft inclusie kwetsbaar.

“

“Ik voel samenwerking als ouder wanneer ik over het schooltraject van mijn kind mijn twijfels en zorgen kan uitspreken zonder dat die als kritiek worden gezien”

”

F. Sluit de achterdeur naar exclusie

Niemand mag achterblijven. *Scholen voor Iedereen* moeten daadwerkelijk elke leerling omvatten. Ook kinderen met complexe en intensieve ondersteuningsnoden hebben recht op inclusief onderwijs in een school in hun buurt. Er mogen geen aparte regels, uitzonderingsconstructies of nieuwe structuren ontstaan die leerlingen opnieuw uitsluiten. Wij steunen de ambitie dat tegen 2040 elke school een school voor iedereen is, met inclusieve klaspraktijken en kwaliteitsvolle ondersteuning — en dat zonder voorbehoud voor bepaalde groepen.

Het inschrijvingsrecht moet onverkort gelden voor alle leerlingen. Er mogen geen groepen kinderen overblijven die geen school vinden of slechts deeltijds welkom zijn. Ook uitsluitingsmechanismen zoals weigering of ontbinding van inschrijving, schorsing of opgelegde deeltijdse trajecten moeten verdwijnen. Inclusie verdraagt geen achterdeuren naar exclusie.

“

“Als ouder voelt het voor mij pas echt inclusief wanneer mijn kind elke dag gewoon mee in de klas kan zitten. Nu is ze maar drie halve dagen welkom op school, en dat voelt niet juist.”

Van ambitie naar inclusieve realiteit: naar Scholen voor Iedereen

Vanuit Ouders voor Inclusie staan wij positief tegenover Scholen voor Iedereen, maar alleen wanneer dit traject ondubbelzinnig kiest voor inclusief onderwijs - **niet 'inclusiever', maar inclusief, voor elk kind zonder uitzondering.** Scholen voor iedereen betekent dat geen enkel kind én geen enkele ouder aan de zijlijn mag staan.

Dat vraagt meer dan een nieuwe benaming. Het vereist een structurele visie, verankerd in het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap, met blijvende regie voor ouders, voldoende en kwalitatieve ondersteuning, duidelijke monitoring en een verankering die legislaturen overstijgt.

Inclusie mag geen tijdelijke beleidsambitie zijn, maar moet een duurzame realiteit worden in elke school, voor elke leerling - samen met hun ouders.

SCHOLEN VOOR IEDEREEN
=
GEEN ENKEL KIND OF OUDER
AAN DE ZIJLIJN